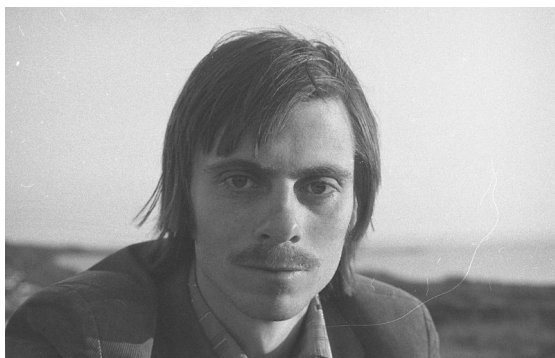

Alex Fuentes intervjuar Göran Källqvist: ”Ett rent nöje att översätta”

(ur *Internationalen* 51-52, 18/12 2020)

Många av *Internationals* läsare känner säkert igen Göran Källqvists namn, eftersom han översätter texter till nästan varje nummer av tidningen. Han är också en av de flitigaste översättarna åt www.marxistarkiv.se.

Men vem är personen bakom signaturen? Alex Fuentes sökte efter svar på den frågan.

Göran som ung

... och som lite äldre.

Göran Källqvist har inte bara översatt mängder av artiklar utan även många böcker, åtskilliga av dem utgivna av Röda Rummets bokförlag. Som så många andra ungdomar på 1970-talet påverkades även Göran Källqvist av de upproriska vindarna som blåste i en tid där många upplevde att allt var möjligt.

– Jag kommer från en stadigt socialdemokratisk familj, mamma var städerska och pappa underofficer i örlogsflottan. Farfar lantarbetare i Sörmland och Uppland och var med och byggde upp fackliga organisationer på landsbygden. Så jag hade väl rättvisekänsla och sympati med de som hade det sämre med mig från barnsben. På gymnasiet fanns en aktiv vänstergrupp. Men jag var aldrig aktiv där utan bara nyfiken på den sortens frågor. När jag flyttade till Umeå för att studera medicin ramlade jag rätt in i en miljö där frågorna var aktuella och debatterades.

På så sätt kom Göran 1971-72 i kontakt med marxismen. Han bodde då i en studentkorridor där det fanns en grupp aktivister från MLK (Marxist-leninistiska Kampförbundet) som bedrev oppositionsarbete mot MLK:s lednings alltmer maoistiska inriktning. I början förstod inte Göran så mycket av de livliga diskussionerna, men så småningom trillade polletten ner. Det var under dessa diskussioner han första gången hörde talas om Leo Trotskij och trotskismen. Det var så Göran kom i kontakt med världsrörelsen Fjärde Internationalen. Efter en tid blev han ”kandidat” eller kanske ”aspirant”?

– Jag har för mig att det kallades ”kandidat”, men jag kan ha fel, kanske blandar jag ihop det med att man som medicinstudent efter ett tag kallas kandidat.

Något senare blev Göran medlem i den lokala avdelningen av RMF (Revolutionära Marxisters Förbund), som trotskisterna och SP:s föregångare hette då.

– Jag var 19 år när jag började studera i Umeå och 20 när jag kom med i RMF, jisses vad tiden går.

Efter några år i Umeå flyttade Göran till Göteborg och slutförde utbildningen som ledde till att han blev läkare, men han längtade tillbaka till Norrland och flyttade därför igen. Den gången blev det först Kiruna ett par år och sedan Gällivare. Göran var medlem i SP i 15-20 år och lämnade partiet efter en jobbig splittring av Gällivare-avdelningen som han då var medlem av. Han har dock hela tiden haft kvar sina grunduppfattningar och följt organisationen genom åren. ”Veckotidningen Internationalen har alltid funnits i min relation till det politiska livet”.

Redan tidigt fick Göran intresse för att översätta, framför allt från engelska.

– Att jag började översätta från engelska har väl att göra med att det var det språk som jag kunde bäst (utöver svenska) och att så många politiska texter fanns på engelska. Jag har aldrig bott i något engelsktalande land men har ända sedan skoltiden haft lätt för språk.

Minns du när du översatte en politisk text för första gången?

– Jag är lite osäker, men vill minnas att det handlade om texter som cirkulerade inför en av Fjärde Internationalens världskongresser på 70-talet. Alla medlemmar var inte så beivrade i engelska så jag blev ombedd att översätta. Jag har för mig att jag översatte några av texterna från diskussionen om väpnad kamp i Latinamerika, bland annat av Ernest Mandel.

I början handlade det alltså om texter från de internationella diskussionerna inom Fjärde internationalen men så småningom också om översättningar av artiklar till tidskriften Fjärde Internationalen och några böcker. Bland de senare har vi Trotskijs [Tredje internationalen efter Lenin](#) (2010), [Året 1905](#) (2011), [Kampen mot nazismen i Tyskland](#) (2016) – utgivna av Rättviseböcker. Göran har också översatt Ernest Mandels [Vad Andra världskriget egentligen handlade om](#) (Röda Rummets bokförlag 2005) och James P Cannons [Kampen för ett arbetarparti](#) (Röda Rummet 1979) och [Socialism inför rätta](#) (Röda Rummet 1982). Han har även översatt delar av den ganska nyutgivna [Den ryska arbetarrevolutionen](#) (2017) och mängder av böcker och artiklar som bara finns på Internet (marxistarkivet). Massor av artiklar och till och med ett antal böcker – onekligen en enorm prestation! Att översätta är ingen lätt sak, snarare en konst. Vad tänker man på inför uppgiften?

– Att få betalt för en översättning, är en sak, det fick jag för en bok om ett datorprogram som jag översatte på 1990-talet. Det var tider det ... Men de politiska texter jag översatt har jag gjort av eget intresse och med tanken att det kanske kan hjälpa någon att bättre förstå samhällsutvecklingen och historien. När jag översätter nuförtiden har jag märkt att jag tillåter mig att vara lite friare, inte ordagrann översättning alltid, utan försöker få fram tankegångar. Jag strävar också efter att slipa bort de ”svåra” orden.

Göran tycker nämligen att de begrepp som vänsterfolk ibland svänger sig med kan vara onödigt svåra och det finns ofta mer lättförståeliga svenska ord och motsvarigheter. Det är också bra om det går att få flyt i språket, och det är vissa gånger en utmaning att hitta rätt ord för att få till det:

– De svåraste texterna att översätta är ofta de engelska texter som översatts från andra språk, i synnerhet franska, som har en tendens att använda mycket bisatser. Då får jag ofta kapa meningar i flera bitar. Sedan kan det också vara svårt de gånger som författare använt mycket engelska slanguttryck eller talesätt, som kan vara svåra att hitta svenska motsvarigheter till. Rent allmänt tror jag att jag har haft stor nytta av att ha läst, och fortfarande läser, mycket svensk skönlitteratur, både mer ”seriösa” romaner och deckare. Det gör nog att jag kan komma på sätt att skriva som fungerar bra. Det viktigaste när man översätter, tillägger Göran, är att hitta ett bra, förståeligt språk, så gott det går. Det beror förstås på textens karaktär, vissa texter måste ju få vara svåra när de behandlar svåra ämnen.

Sedan några år, efter pensioneringen, är Göran bosatt i Småland.

Behövs det lugn och ro när man översätter eller går det att översätta i vilken miljö som helst? Blir man inte trött, och hur mycket tid i anspråk tar denna sysselsättning?

Översättning som barnvakt...

– Visst är det skönt att ha lugn och ro när jag översätter och trött blir jag, men det går att översätta i mer bullrig miljö, vilket jag fick lära mig när barnen var små, och jag försökte översätta när de

lekte. Nu när jag har blivit pensionär lägger jag ner några timmar varje dag på översättningar av olika slag, min hustru tycker att det blir alldeles för mycket... Men det ger mig också mycket, jag lär mig en hel del, får se många bra texter.

Vilka av alla översättningar är du mest nöjd med och varför?

– Det är jättesvårt att välja ut en speciell översättning, olika böcker och artiklar har olika karaktär som gör dem spännande och roliga att översätta. Men av de böcker som tryckts är jag rätt nöjd med Trotskijs *1905*, jag tyckte om språket i den, och även James P Cannons *Socialism inför rätta*, där jag dessutom fick beröm för översättningen i en recension. Av böcker som bara publicerats online är jag mest stolt över Hal Drapers monumentala verk om Marx, i fem band. När jag läste dessa böcker på 1970-och 1980-talet tänkte jag, wow de ska jag översätta när jag blir pensionär! Jag började redan innan pensioneringen, och det var tur för det har tagit många år, jag har inte översatt i ett sträck utan efterhand, mellan andra översättningsprojekt. Översättningen av Mandels [Marxismens ekonomiska teori](#) tycker jag också blev bra, och den upplever jag som mycket viktig. Jag tycker också mycket om att översätta Trotskijs artiklar och böcker. Han skriver väldigt bra tycker jag, hans självbiografi [Mitt liv](#) var ett rent nöje att översätta.

Göran Källqvist har under många år upprätthållit kontakten med veteranen Martin Fahlgren som också var medlem i MLK-gruppen som nämndes ovan. När Fahlgren började smida planer på att starta marxistarkivet blev Görans översättningsintresse en jättetillgång, och på den vägen är det.

Alex Fuentes

Bilaga: böcker som Göran översatt, utöver de som nämns ovan (i bokstavsordning, författarnamn).

[Motsägelser hos Antonio Gramsci](#), av Perry Anderson.

[Karl Marx' revolutionsteori Band I](#), av Hal Draper. Med underrubriken "Stat och byråkrati".

[Karl Marx' revolutionsteori Band II](#). Med underrubriken "Samhällsklassernas politik".

[Karl Marx' revolutionsteori Band III](#). Med underrubriken "Proletariatets diktatur".

[Karl Marx' revolutionsteori Band IV](#). Med underrubriken "Kritik av andra socialismer". Går bl a igenom den "utopiska socialismen" och anarkismen.

[Karl Marx' revolutionsteori Band V](#), av Hal Draper och E Haberkern. Med underrubriken "Krig och revolution".

[Lenin och det revolutionära partiet](#), av Paul Le Blanc.

[Lenins leninism](#), av Marcel Liebman. En av de bästa Lenin-biografier som skrivits.

[Makt och pengar](#), av Ernest Mandel. En marxistisk analys av och teori om byråkratin.

[Oktoberrevolutionen, statskupp eller revolution?](#), av E Mandel

[Trotskij som alternativ](#), av E Mandel.

[Bolsjevikerna kommer till makten](#), av Alexander Rabinowitch. Om den ryska revolutionen 1917.

[Rödbok om Moskvarättegången](#), av Trotskijs son Leon Sedov. Om den första Moskvarättegången.

Resterande böcker är av L Trotskij.

[Deras moral och vår.](#)

[Om Frankrike \(1934-36\).](#)

[Om Storbritannien.](#)

[Stalins brott.](#) Om den första och andra Moskvarättegången.

[Stalins förfalskarskola.](#)

[Till kapitalism eller socialism?](#) Om den unga statens ekonomiska utveckling.

[Vardagslivets problem.](#)